

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS műszaki tanácsos
Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. sz., IV. em.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

TARTALOM: Országos Halászati Egyesület. — Társulatok határai és érdekeltségi kimutatása. *Répássy Miklós.* — A vágódurbincs. *Keller Oszkár dr.* — Czukorgyári vízhasználat. — A horog bevigása. *Az öreg horgász.* — A m. kir. kincstári erdősegek halaszvízei. *Simonffy Gyula.* — A sporthorgászat. (Folyt.) *Zsarnovitzky Árpád.* — Társulatok. — Vegyesek. — Kirándulás Kisásziába. Tárca. *Náday Lajostól.* — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Országos Halászati Egyesület.

Nem csoda, ha bizonyos elfogódással írjuk le e címet. Egyesületté váló szervezkedésünk felett mintha valami végzettség lebegne, a mely a születést csak a halál kedvéért engedi meg, de nem magáért az életért.

Csak hogy egyszerű fatalizmussal ebbe bele nem nyugodhatunk. Nem pedig azért, mert annak a gazdasági termelésnek, a melynek érdekében egy ilyen egyesület életet élne, létjogosultsága régen minden kétségen felül áll; spontán fejlődésével, a gyakorlatban való térfoglalásával mindennél jobban igazolja ezt. Magyarázata pedig mindennek egyszerűen az, hogy a modern halászat művelésével oly nagy mennyiségű, eddig egészen vagy részben meddőségre kárhozott termelési tényezőt juttathatunk érvényesüléshez, hogy általuk nemcsak egyes birtoktestek, de egész nemzeti vagyonunk értékét nagymértékben növelhetjük.

Egy ilyen, országos szempontból is nagy céllal bíró termelési ág munkáit pedig érdekképviselet nélkül hagyni a mai kor lázas versengése közepette, kár nélkül alig lehet.

Nagyon helyesen felismerte ezt a Budapesten 1901 márczius hó 7-én megtartott halászati kongresszus is.

E kongresszuson *Landgraf János* a következő indítványt tette.

„Tekintettel arra, hogy halászatunk ezidőszertel teljesen nélkülözi az érdekképviseletet és így híjával van annak a természetes gócpontnak, a mely nemcsak a halászati érdekek óvása, védelme és biztosítása, de a halászat fejlesztése érdekében is kiváló szerepre hivatott;

tekintettel továbbá arra, hogy a fennforgó viszonyok között ezen célra teljesen alkalmasnak látszik az 1886. május 23-án 27.420/86. szám alatt kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályok alapján alakult Országos Halá-

szati Egyesület, mely azonban vezetőinek elhalálása miatt már hosszabb idő óta nem működik:

mondja ki a budapesti halászati kongresszus, hogy a fentebb körülírt cél megvalósítására az országos halászati egyesület működésének felvételét szükségesnek tartja s ennek kezdeményezésére a saját kebeléből egy bizottságot küld ki, felhatalmazván ezt a szükséges előmunkálatok megtételére, illetőleg annak idején az alakuló közgyűlés egybehívására.”

Az indítvány megokolására röviden csak azt hozta fel, hogy ma, midőn úgy a gazdátársadalom, mint az ipari termelés minden rétege tömörül azért, hogy érdekeit lehetőleg védje, eléggé indokolt, hogy a magyar halászat érdekeltségének is országos központja legyen.

Mikor pedig a kongresszus nagyérdemű elnöke, *gróf Széchenyi Imre* kimondta, hogy a kongresszus az indítványt egyhangúlag elfogadta, hozzátette még azokat az emlékeztető szavakat is: „*Azt hiszem, hogy a mai kongresszus munkájának ezen országos intézmény megalakítása lesz a koronája.*”

S valóban annak is indult a dolog. Az előkészítő bizottság serény munkája alapján 1902. márczius 5-én újra alakult az Országos Halászati Egyesület 93 taggal, elnökké választván *gróf Széchenyi Imrét*, alelnökké *Meszlényi Benedeket*, második alelnökké pedig *Mádi Kovács Lászlót*.

A közgyűlés kimondotta azt, hogy miután az 1885-ben Budapest székhellyel megalakult Országos Halászati Egyesület sem maga feloszlását ki nem mondta, sem a hatóság azt fel nem oszlatta, ezt az egyesületet alakítják újjá s annak működését folytatják.

De érdemleges munkát is végzett már ez a közgyűlés, amennyiben az akkor napirenden volt halvámok kérdésében a m. kir. földművelésügyi minisztériumhoz felírt.

Első rendes közgyűlését az egyesület 1903. május

16-án tartotta s ekkor tagjainak száma már 109 volt. Tárgysorozatából kiemeljük a halvámok kérdésére s az épülő mezőgazdasági múzeummal kapcsolatosan az időszaki halászati kiállítások rendezésére vonatkozó pontokat. Ezen a közgyűlésen fogadták el a régi egyesületi alapszabályoknak az újabb idők követelményeihez mért módosítását is. Az alapszabályokban, a melyeket a földművelésügyi minisztérium 67,106/903. sz. alatt hagyott jóvá, az egyesület célja a következőképp van meghatározva:

„2. §. Magyarország halászatának fejlesztése és felvirágoztatása. Ezen cél érdekében az egyesület:

- a) közreműködik a haltenyésztés, az okszerű óvás és védelem, valamint a halértékesítés szervezésében,
- b) terjeszti a szakértelmet azzal, hogy szaklapot és szakkönyveket ad ki, előadásokat és tanfolyamokat tart;
- c) halászati kiállításokat rendez;
- d) alkalmi gyűléseket szervez egyes, a halászatot érintő fontosabb kérdések megvitatására;
- e) előmozdítja biológiai és halászati kísérleti állomások létesülését; végül:

f) közreműködik szűkebbkörű halászati egyesületek szervezésében és ezek között állandó kapcsolatot létesít.”

A legközelebbi közgyűlést azonban már egy év kihagyásával 1905. május hó 3-án tartotta. Az okot részben sejtethetjük abból a szomorú hírből, a mely a „Halászat“-nak, mint az egyesület hivatalos közlönyének hasábján még ugyanazon év december hó 1-én jelentette, hogy az egyesület elnöke, gróf *Széchenyi Imre* hosszas szenvedés után, 1905. november 25-én elhunyt.

Csak a ki közelről ismerte ennek a lelkes embernek a halászat terén való működését, tudja megítélni, minő nagy csapás volt a kezdet-kezdetén álló egyesületre az ő halála. És az első csapást követte a második. Az egyesület ügyvezető első alelnökének *Meszlény Benedeknek* egészségét, a ki a Velencei-tó mellett a vízgazdaság oly rajongó munkásává nevelkedett, szintén

hosszan sorvasztó gyilkos kór támadta meg, éveken át tétlenségre kárthatva őt, míg 1909 december 13-án nemes életét kioltotta.

Az egyesület második alelnöke időközben a fővárostól messze vidékre költözött. Külföldre került különleges megbizással a földművelésügyi miniszternek az egyesület kebelében való képviseltetésével megbízott *Krisztin-kovich Ede* miniszteri tanácsos is.

Az egyesület így ismét árván, vezető nélkül maradt. Működésének az 1905. évi utolsó közgyűlés óta semmi jele többé.

Ezt a szünetelést tisztán csak az imént vázolt szerencsétlen körülmények összehalmozódásának róhatjuk fel. Tárgyi okát hiába keressük. Hiszen a feladatok egész tömege sorolható fel, a melyek megoldásánál ilyen egyesület tevékenységére szükség volna.

Ha csak az egyesület alapszabályainak fent közölt részletét, a mely az egyesület célját ismerteti, vesszük figyelembe, mindjárt annak első pontjában ott van a mának egyik legégetőbb kérdése: *a halértékesítés szervezése!* S mindaz, a mi azzal együtt jár: halpiacok létesítése, a fogyasztás körének tágítása, *a halveszállítás* módjának megfelelő szabályozása stb.

Csupa életbevágó, termelőt, fogyasztót s kereskedőt egyaránt érdeklő gyakorlati kérdés.

De ott van aztán a tudomány segítőül hívása céljaink előmozdítására. A biológiai és halászati kísérleti állomások létesítése. Igaz, hogy a kezdő lépés megtörtént már e téren, de nagyon messze hátra vagyunk nemcsak absolute, hanem aránylag is a nyugati külföld mögött, a hol éppen ebben az irányban bámulatos dolgokat hozott létre az egyesületi élet.

Aztán lehetetlen mostanában egy nagyon örvendetes jelenséget észre nem venni, nevezetesen, hogy mind számosabban alakulnak kisebb társadalmi szervezetek a halászat művelése érdekében. Igaz, hogy rendszerint nem közvetlen gazdasági célzattal, hanem inkább csak nemes kedvtelésből. De ezeknek a mozgalmaknak jelen-

Kirándulás Kisásziába.

(Hidrobiológiai vázlatok.)

Irta: **Náday Lajos.**

A Sztambulban járó turista pár fillérért megszerezheti magának azt az élvezetet, hogy más világrész földjére lép. Csak a Boszporuszon kell átmennie és Kisásziában van, mely föld a klasszikus ókor történetének egyik legjelentősebb színpada volt. És ez a fényes történelmi multtal dicsekedő, Európának tőszomszédságában lévő terület mégis alig ismeretes a tudomány szempontjából.

A kisásziái félsziget Ázsiának, ennek az óriási kontinensnek legnyugatibb része, melyet csak egy keskeny csatornasorozat választ el a mi földrészünktől.

Partvidékei, melyek az ókorban jelentékeny kultur-góczpontok voltak, ugyan ma is csaknem európai képet mutatnak, élénk iparral, eleven kereskedelemmel, s a kutatónak a nyugodt, kényelmes munka minden feltételét megadják. Ez a partszalag, mely Trapezunttól az Alexandrettei-öbölhöz húzódik, közelsége, érdekes faunája miatt a természetbúvárok nagy tömegét vonzotta magához, és ezáltal a tudomány szempontjából egyike a legjobban felkutatott területeknek.

Amde mihelyt a partszegély határát képező vasútvonalat átlépjük, olyan területre jutunk, a melyen nemcsak hogy kulturviszonyokat nem találunk, hanem teljesen őseredetű állapotban lévő óriási fennsíkra jutunk, a melyen fát egyáltalán nem látunk. Víztelen kopár föld ez, állataikat legeltető, félig vagy egészben nomád lakosokkal.

Ez a terület a „Kisásziái Steppe“, melyet az ógörög találon nevezett „Axylos“-nak, fátlan vidéknek. Ez a földdarab már

jóformán ismeretlen. A legmodernebb térképek sem tudják még a legkétesebb adatok felhasználásával sem eltüntetni a fel nem kutatott részeket jelző fehér foltokat.

E terület zoológiai viszonyainak tanulmányozására indultam el 1911. év márczius 7-én egy négytagú expedícióval, melynek célja volt a rendelkezésre álló hét hónap alatt a Steppék geográfiai, etnográfiai és biológiai viszonyait a lehetőséghez képest tanulmány tárgyává tenni.

A Steppék emlős-, madár- és rovarvilágáról már ezelőtt is alkothattunk magunknak némi képet a széleket bejárt zoológusok munkáiból, azonban belvizeinek életéről, tehát a hal-, de különösen a planktonvilágáról jóformán semmi adatunk sincsen.

Magam, bár főfigyelmemet az édesvizek apró gerinctelen állatvilágára fordítottam, mégis nagy eredményeket vártam azoktól a halaktól, melyeket itt gyűjtenem sikerülni fog.

Midőn a vonat az „Izmid-i-öböl“ mentén, majd a tenger partján futott, nagy meglepéssel láttam a lehorgonyzott halászcsonakokat, melyek azt igazolták, hogy a halászat itt sem tartozik a megvetett foglalkozások közé. Különben a Boszporusz nevezetes a halászatáról. A görög szigettenger legnagyobb halászati góczpontjai Kerassund és Sinope városok.

A legnagyobb gondot a tonhalhalászatra fordítják, bár egy szardellaféleséget is nagyban halásznak, s az utóbbi napon szárítva, „tsyri“ néven valódi néptáplálék.

Sajnos, ezen két faj kivételével a tenger többi ízhúsú ajándékával nem igen törődnek.

Igen nagy jelentőségű a szivacsahalászat is, melynek főfészke Smyrna. A csehbe tömörült szivacsahalászok ugyan munkájukat a lehető legrövidebb módon végzik, mégis az 1899.

tőségét lekicsinyleni nem szabad. Mindenik egy-egy góczpont, mely alapul szolgál a halászat ügye iránti érdeklődés felkeltésére, az abban rejlő nemzeti kincs felismerésére és kiaknázására. E góczpontok egymással való összeköttetésének elősegítése, az egész országot befogó hálózatba való egyesítése, törekvések támogatása az országos központi egyesület egyik legszebb feladata lehetne.

De itt vannak már aztán a komolyabb gazdasági vállalkozások. A nagy tőkével dolgozó részvénytársaságok, nagy bérletek stb. Ezek tevékenysége igazi, közgazdasági jelentőségű eredménnyel csak egy országos szervezet támogatása mellett járhat.

Ne feledjük, hogy a mai kor lázas munkaversenyében az érdekkörök nemcsak sokszor érintik egymást, de bele is vágnak egymásba. Kellő és erélyes védelmet a magunk számára csakis erőink egyesült kifejtésével biztosíthatunk.

Itt van a külföldhöz való viszonyunk. A behozatal s kivitel szabályozásának kérdése, a szomszéd államokkal kötött vagy kötendő halászati egyezmények valamennyiünket egyformán érdekelnek.

De a mi a legfontosabb, itt van és pedig a közel jövőben halászati törvényünk elodázhatlan revíziója!

Valóban szomorú volna, ha majd a krónikaírónak azt kellene feljegyeznie, hogy ennek a fontos kérdésnek tárgyalását az egykor megalakult Országos Halászati Egyesület tétlensége, közömbössége kísérte.

Mindezek alapján nagyon is elérkezettnek hiszszük az időt, hogy a legkomolyabban számot vessünk magunkkal.

Az állam eléggé felismerte a halászat közgazdasági jelentőségét; a maga részéről valóban megtesz annyit, amennyit e téren aránylag sehol máshol nem tapasztalunk. Költségvetésünkben a halászat címén 214,256 korona rendes kiadás van felvéve. A mi viszonyaink között mindenestre elismerésreméltó bőkezűség.

De ennek a bőkezűségnek ne az legyen az ered-

ménye, hogy elvesztve minden önérzetünket, mindent csak az államtól várjunk, hanem az, hogy a magunk erejét is hozzáadva, igyekezzünk azt úgy a saját, mint az ország érdekében a legeredményesebben kihasználni.

A halászat ügyének közvetlen munkásai lehetnek a leghivatottabbak arra, hogy irányt mutassanak, a melyben haladnunk kell.

Az eszköz, melynek segítségével ezt megtehetjük: az Országos Halászati Egyesület. Nem szabad annak a teljes megsemmisülését engednünk. Gyűljünk össze ismét minél előbb s fogjunk a munkához!

Társulatok határai és érdekeltségi kimutatása.

(Folyt. és vége.)

Írta: Répássy Miklós.

Ugyanazok a szempontok, a melyek szükségessé teszik, hogy az anyamederrel halászat szempontjából szerves összefüggésben álló árvízi kiöntések azzal együttesen kezeltessenek, parancsolják bizonyos esetekben a *mellékfolyóknak, mellékpatakoknak* a fő- vagy befogadó vízzel való együttes halászati üzemét is. Természetes, hogyha maga a mellékvíz elég nagy arra, hogy azon külön társulat alakuljon, annak semmi akadálya nincs; a törvényes eszközök s módok mindig meg vannak arra, hogy a szomszédos társulatok üzeme egymással a közérdeknek megfelelően összhangba hozassék. A kisebb mellékvizeket azonban semmiképp sem okszerű külön hagyni még akkor sem, ha halászatilag értékteleneknek látszanak is; az ilyen igénytelen kis vizeket keresik fel rendszerint az ívóhalak, s ha máskor nem is fordul meg bennük nagyobb hal, ilyenkor a bennük való rendszertelen halászat a legnagyobb kárral járhat a fővíz halászatára. Különös figyelmet érdemelnek e tekintetben a folyóvizek forrásvidékei, a hol nálunk a pisztrángféle halak honosak. E halfajták élettani s természetrajzi sajátosságai olyanok, hogy azok fennmaradása

évből Smyrnán keresztül nem kevesebb, mint 213,393 kg. szivacs került forgalomba.

A tengeri halászatnál azonban sokkal jobban érdekelt a belvizek halfaunája, s így Angorába érve, első dolgom volt a halpiac felkeresése. Kétségtelennek tartottam, hogy itt bő zsákmányra teszek szert, hiszen a várostól nem messze fekszik az a két hatalmas víztükrök, melyeket a bennszülött Emir és Mohan Göl-nek nevez (Göl=tó).

Nem sok keresés után meg is találtam ezt a helyet; de bizony a legnagyobb jóindulattal is alig lehetne halpiacznak nevezni. Tíz-tizenkét görög árú álldogált alacsony asztalok előtt, melyeken hatalmas testű, Izmidből került tonhalak hevertek. Mellettük ládában néhány, egyáltalán nem étvágygerjesztő kagyló; czégérül pedig a deszkabódé falára szegezett Octopusok (Polyp) szolgáltak. Ez volt minden.

Pedig a várostól nem messze levő két óriási tó hemzseg a halaktól, melyek kész prédái a parton óriási tömegekben álldogáló, repkedő vízmadaraknak, s a teknősbékák (Testudo Iberica, T. Graeca) megszámlálhatatlan seregeinek. A partról minden pillanatban észrevettem egy-egy hal ezüstös hátának fel-felcsillanását. A sekély szélvízben szobormereven álldogáló gémekek közül hol az egyik, hol a másik kapott a vízbe a biztos préda után, melyet hosszú nyakát hátraszegezve nyelt le. A tó felett hatalmas körben repkedtek a halászsasok, viszont a nádasból a szárcsák és kacsák hangja tört elő.

A plankton bőven termő és dús; nagyszámmal szökdécseltek ott a halak táplálkozásában oly fontos Copepodarások és apró Ostracodák; a vízinövényzet között pedig skárlátszínű Hydrachnák bujkáltak, a légylárvák és szúnyog-álczák rajával egyetemben,

És az egész környéken még csak egy horgot vagy csónakot sem voltunk képesek felfedezni.

Nagy hanyatlás mutatkozik tehát ezen a téren is a görög-római időkhez képest, mikor élelmes és ügyes halásznép lakta azokat a rég elpusztult falvakat, melyeknek a léteiről csak egy-egy megmaradt faragott kő beszél.

És ezeket az állapotokat nemcsak itt találtuk, hanem az egész utazásunk alatt a Steppén. A déli nagy városok, Eregli, Karamán, Kónia piacain tisztán tengeri halakat láttunk, melyek Smyrnából kerülnek ide.

Mindez a törökök természetéből magyarázható. Ennek a szerfölött kényelmes, igénytelen népnek éppen elegendő megélhetésre az, a mit nyája és kicsiny földje biztosít neki. Arra nem is gondolna, hogy nyomorúságos érendjét, kis fáradság árán, egy-egy ízes falattal is megjavíthatná.

A nyugati partok belvizein kizárólagosan görögök halásznak. Azok meg oly kíméletlen rablóhalászatot űznek, hogy az előbb-utóbb a halállomány teljes pusztulására fog vezetni. Az Anamirta Coccus Wight. növény maszlagoz hasonló hatású természetével mérgezik a halakat, hogy könnyűszerrel minél több jusson a kezükbe. A nyugati part folyóiban közönséges a mi halaink közül a ponty, csuka, harcsa, kecsge; ez utóbbinak ikrájából nagyon sós kaviárt is készítenek, bár sohasem láttam, hogy hasonlót élveztek is volna.

A keleti hatalmas folyó, a Halys (Kyzyl Irmak) jól megtermett harcsáiról híres, melyeket az örmények fenékhorggal halásznak; a hegyvidékek sebesfolyású patakjaiban pedig nem ritkák a Salmo Ausonii 15 font súlyt meghaladó példányai; magán a steppe-területeken igen ritka a víz; a hol előbugygyan, két aprótermű hal él benne, a melyek a Cyprinodontidaeakhoz tartoznak,

s gyarapodása szempontjából tudvalevőleg a közvetlenül a források által táplált legkisebb vízerek is a legnagyobb fontossággal bírnak. Ezeknek a vékony vízereknek, kicsi csermelyeknek itt a felső szintjáján teljesen azonos a viszonyuk a főpatakhhoz, mint az alsó szintjáján az ártéri kiöntéseké a főfolyó medréhez: a halak természetes szaporítóhelyei s a zsenge ivadék nevelőtanyái. Ezek a helyeken tehát a társulatok határaiba okszerűen sohasem csak *egy* patak medre eshet, hanem mindig egy egységes *patakhalózaté*. Tényleg az ezeken a vidékeken alakított társulataink, melyekre természetesen később került a sor, mint az alsó szintjájú, aránylag nagyobb gazdasági jelentőséggel bíró vizekére, mind ezen az alapon szervezkedtek. Utalhatunk itt a Poprádvölgyi halászati társulatra, a melynek hatáskörébe 77 község határában 1085 kilométer hosszú patakhalózat tartozik és a Zólyomvármegyei halászati társulatra, a melynek határai a 101 kilométer hosszú Garam-szakaszra s annak összes *mellékvizeire* kiterjednek.

Ha a társulati határookra vonatkozólag a fentebbiekben előadottakat a kifejtett szakszempontok alapján helytállóknak elfogadjuk, akkor bizony a törvény idézett 15. §-át eléggé határozottnak és szabatosnak nem tartjuk. Semmiképp sem adhat elég alapot a határok megállapításánál a vizeknek az „*egynemű*” halfajok tenyésztésére alkalmas természete. Hiszen olyan természetes víz nincs is, a melyben csupa *egynemű* — szabatosabban: egytermészetű — hal volna tenyészthető; csak arra kell gondolnunk, hogy ilyen vizek okszerű üzemének alapfeltétele a békés s ragadozó, tehát nagyon is különböző természetű halak bizonyos aránya. Lehet, hogy a törvényalkotók az alsó s felső szintjájuk halaira gondoltak; de még ezek elterjedési körei is annyira egymásba nyulnak, különösen az átmeneti régiókban, hogy a halak „*egyneműsége*” szerint határt állítani ez alapon sem lehet.

Sokkal általánosabb érvénnyel és szabatosabban lehetne a törvény szándékát és szellemét kifejezni, ha a

A déli partok vizeiben a mi Potamobiusainkat egy igen érdekes jövevény helyettesíti. Egy félig szárazföldi életre vetemedő tarisznya-rák, *Potamon* fluviatile. Ez az érdekes állat nagyszámban népesíti be az iszapban dús vizeket és tekintélyes magasságig hatol fel a hegyekbe is. Ez az érdekes biológiájú állat csak a nappalt tölti a vízben; éjjel kint mászkál; de gyakran nappal is önásta lyukban vagy a bokrok között marad a szabad levegőn. A jókora, súlyos ollójú rák nem részesül a kellő méltánylásban, itt-ott eszik, piacra azonban nem kerül, bár nagymennyiségben való fogása igen könnyű volna az éjjeli órákban, midőn lámpafénynél nagymennyiséget lehetne összeszedni.

A vidék planktológiai viszonyai nagyon érdekesek és sok új dolgot tárnak elénk. A nagy Phyllopodák közül nagyszámban találtam Branchipust, a bizarrformájú Estheriák két fajtát; óriási példányszámban Cladocérákat, Ostracodákat, Copepodákat s piros Hydrachnákat, a melyek mind a legkiválóbb haltáplálékot adják.

Végtelen érdekes dolgokat tárna fel különösen az itteni nagy tavak (Bey Chehir, Sabandrsa Göl stb.) limnológiai vizsgálata, a nagyszámú, gyengén szikes pocsolyák tanulmányozása; sajnos, ezekre a nagykonceptusú kutatásokra már sem időm, sem módom nem volt.

Annyi bizonyos, hogy az ichtiológus számára nagyon hálás munkatérül kínálkozik Kisázsia, éppen rendkívüli halgazdasága, s halainak roppant változatossága miatt. De munkája nem volna könnyű; magára volna hagyatva teljesen, annyira nem törődnek az ottlakók a *halászattal*.

15. §-ban a társulati vízterületek megállapítása a *halászat okszerű művelésének lehetőségére való tekintettel* történnék. A mi különben teljes összhangban állana a társulás szükségét kimondó 14. §-szal is.

Ha mármost a halászati társulat határai meg vannak állapítva, akkor következik a társulat működésére annyira gyakorlati fontossággal bíró második dolog: e határon belül a helyes *érdekeltségi kimutatás* összeállítása. Errevonatkozólag rendeli a halászati törvény végrehajtása tárgyában kiadott rendelet (5000/89.) 54. §-a, hogy az eljáró hatóság „*táblázatos kimutatást készített községenként arról, hogy:*

1. kik az alakítandó társulati területen a halászati jog tulajdonosai;
2. mily nagy ezek területe egyenként, közönséges vízállás mellett.

A vízterületek kiterjedése a községi földkönyvek, vagy kataszteri felvételek alapján, avagy ilyenek hiányában közelítő becsléssel állapítandók meg és pedig kat. holdakban, illetőleg négyszögölekben, vagy kisebb folyóvizeknél a hosszúság szerint folyóölekben avagy kilométerekben“.

Mielőtt ezzel a rendelkezéssel s annak alapján az érdekeltségi kimutatás összeállításával bővebben foglalkoznánk, szükségesnek látjuk, félreértések kikerülése végett, e kimutatás céljának megállapítását. Az érdekeltségi kimutatásnak kizárólag az a feladata, hogy a társulat tagjainak lehetőleg teljes névsorát s azt az arányt feltüntesse, a melylyel a tagok a társulat működésében, a jövedelemben való részesedésben s a terhek viselésében résztvesznek. Ez a kimutatás azonban a *a halászatra vonatkozólag semmiféle jogot meg nem állapít*, mert e tekintetben csak a törvény 1. és 3. §-a lehet mértékadó; éppen ezért úgy a birtokváltozások következtében, mint az esetleg becsúszott hibák kijavítása folytán mindig változhat és változik is.

Mindezt figyelembe véve, nyilvánvaló, hogy a fenti rendelkezés alapján összeállított adatok csak mintegy *előmunkálatnak* tekintendők. Annak tekinti maga az illetékes hatóság is, mert hiszen azok *helyesbítésére* még a társulat alakítására vonatkozó eljárás során, az alakuló közgyűlésen is (végrehajtási rendelet 56. §) megadja a módot. Hogy azonban megfelelő bizonyítékok alapján később is bármikor helyesbíthetők, a fentiekből önként következik. Szükségesnek tartjuk mindezt hangsúlyozni, hogy azokat a nem ritkán felhangzó aggályoskodásokat, a melyek az érdekeltségi kimutatás esetleges hiányai miatt a társulat működését sem tartják lehetőnek, a kellő értékére leszállítsuk. Sok esetben éppen a társulati működés első, legfőbb feladata ennek a kimutatásnak rendbehozatala. Ha a rendelkezésre álló adatokban hiba van, vagy azok a valósággal nem egyezők, azt bizonyára sokkal kevésbé vehetik észre az előmunkálatokat végzők, mint maguk a közvetlenül érdekelt jogtulajdonosok; épp a közvetlen érdekeltségük folytán nekik is áll leginkább módjukban a helyesbítésre vonatkozókat megtenni. Elvégre mindenki nek magának kell legjobban tudnia, miye van.

Az érdekeltségi kimutatás, az idézett rendelet utasítása szerint, lehetőleg a földkönyvek, illetőleg kataszteri felvételek alapján állítandók össze. Ez utóbbiak mindenestre a legmegbízhatóbb s leghitelesebb adatokat szolgáltatják a vízmedrek területére nézve. A halászati jogot illetőleg természetesen csak fenntartással fogadhatók el a vízterületek feltüntetett tulajdonosai, a mennyiben t. i. személyükben időközben változás nem állott be, avagy a halászat joga az illető mederben tényleg a

törvény 1. s nem a 3. §-a szerint gyakoroltatik. Ez utóbbi esetben az illetékes alispán annak idején hozott igazoló határozatai (végr. rend. 3. §.) a mértékadók, a melyek a megyei levéltárakban feltalálhatók.

Sokkal nehezebb a helyzet ott, a hol kataszteri felmérések még nincsenek, avagy oly régiak, hogy az adatok a valóságnak már egyáltalán nem felelnek meg. Ilyen esetekben valóban nincs más mód, mint a tényleges birtoklás alapján a jogtulajdonosok összeírása s a vízterületek nagyságának *becslés* alapján való meghatározása. A becslésnél igen jó mértékül szolgál a mindenkor partbírtok könnyen lemérhető hossza, a melyet aztán megszorozva a meder szintén könnyen megállapítható átlagos szélességével, megkapjuk a vízterület nagyságát, — elég pontossággal az érdekeltségi kimutatás *arányt* megállapító céljára, arra, hogy a társulat tagjai a halászat rendszeres üzésére *együtt* működhesenek. Jó szándékkal, türelemmel ily módon be lehet várni az időt, a mikor meglesz a mód a teljes pontos adatok beszerzésére anélkül, hogy a társulat hatáskörébe eső vízterület halászata elhanyagolhatnák. Számos társulatunk van, a melyek kezdetben ilyen nehézségekkel küzdöttek és ma már a legrendezettebb s kétséget nem engedő alapon folytatják működésüket. Természetes, hogy e tekintetben nagyon sok függ a társulat vezetőinek rátermettségétől, mert bizony munka s utánjárás nélkül eredményt elérni nem lehet.

Az elmondottakat röviden összefoglalva, meggyőződésünk az, hogy a társulatok eredményes működésének az elvi alapját a *határok* helyes s megfelelő meghatározása adja meg. A halászati társulat kötelékébe mindenkit bele kell vonni, a kiknél a halászati jog bármiféle alapon való gyakorlása (ártéri halászat stb.) a szomszéd jogtulajdonosok érdekeit érinti. Az illetékes hatóságnak mindig inkább a szigorúbb felfogás alapjára kell helyezkednie, mert kevésbé valószínű, hogy valakivel a hatósági felügyelet alatt álló szervezet keretében igazságtalanság történjék, mint az, hogy káros a közérdekre, ha valakinek illetéktelen előnyöket engedünk. A többi, nevezetesen az érdekeltség tisztázása ezeken a megállapított határokon belül már csak *részletkérdés* s a vizek rendszeres művelésének akadályja sohasem lehet.

A vágódurbincs.

Irta: **Keller Oszkár dr.**

A magyar halászok babonahala. Nem sokra becsülik, de félnék tőle. Hanem hogy nagyon jól ismerik, mutatja az, hogy e csöpp termetű halszéknek népies neve van, a melyek közül a *dörgecs, dörgicse, durbincs, paptetű, tövishal, tüskéshal, vargahal, vaskó* a legismertebbek.

A vágódurbincs (*Acerina cernica* L.) rendszeren 15—20 cm. nagyra nő, de *Bade*¹⁾ szerint előfordulnak némelykor nagyobbak is. Igy említést tesz egy 25 cm.-es példányról, a mely 1/2 kgrammot nyomott. A durbincs rendszerint a tüskészárnnyúak (*Acanthopterygii*) alrendjébe és a sügérifélék (*Percidae*) családjába tartozik.

A zömök, rövidtestű hal háta ívesen kidomborodik, orra tompított. Hátsőrényúszója igen szúrós, úgyszintén alsó sörényúszójának két első és hasúszójának első tüskéje. Erősen tüskés kopoltyúfedőjének széle is. Úszó-

¹⁾ Dr. E. Bade: „Die mitteleuropäischen Süßwasserfische“. Stuttgart, 1909.

szárnya sugarainak képlete *Herman Ottó* szerint a következő: *HS*₁ 12—14/0; *HS*₂ 11—14; *HO* 0/13; *HA* 1/5; *AS* 2/5; *OP* 37—40; *FA* 4. Testét szúrós halpénzek borítják, a melyektől a különben igen nyálkás testű hal mégis inkább érdes tapintatú. Színe olajzöld, barnás pettyekkel; oldalai sárgák, hasa, úgyszintén a has- és alsó sörényúszók fehérek, míg a többi úszók fekete foltokkal is tarkítottak. Ha huzamosabb ideig marad szabad levegőn, élénk színei elmosódnak s egyszínű, szennyes agyagszerű lesz.

Igen elterjedt hal, ugyanis egész Közép-Európában, főleg annak nyugati és északi részében, azonkívül Angol-, Svéd- és Oroszországban, különösen Szibériában igen közönséges. Igen jól megél sósvízben is; az Északi-tenger öbleiben nagy tömegekben található. Németországban, különösen annak déli részén igen elterjedt, míg az északi vidékein már ritkább. *Siebold*²⁾ szerint az alpesi folyókból és patakokból majdnem teljesen hiányzik. *Heckel* és *Kner*³⁾ a Duna és mellékfolyóinak rendes halai közé sorolja. Nálunk a Maros, Duna, Dráva, Körös, Berettyó, Borzsa, Olt, Rába, Zagyva folyókból ismeretes, azonkívül igen közönséges a Balatonban is.

A vágódurbincs úgy a gyors-, mint a lassúfolyású vizeket egyaránt kedveli, rendes lakója azonban a nagyobb tavaknak és állóvizeknek is. A legszívesebben a fenéken tartózkodik s nagyon falánk; rabló természetével nagy károkat okoz rendszeres tógazdaságokban is, pusztítván a halivadékokat. Rendszeren apró víziállatokkal táplálkozik, a melyeket nagy mohósággal ragad meg. Nomád életmódú; ugyanis tavasszal, április és május hónapokban nagy csapatokba verődik össze és az álló-, vagy a lassú folyású vizekből felvándorol a sebesebb vízi folyókba és patakokba. Ezekben rakja le apró, fénylő fehér, 0,8—1 mm. nagy ikráit kavicsra vagy vízi növényekre s az ivás elmúltával újból visszatér előbbi állandó tartózkodási helyére. Ugyanilyen vándorlást tesz ősszel is, a mikor a folyók és patakok mélyebb részeit keresi fel. A lerakott peték száma a legtöbbszőr igen nagy; rendszeren 50,000—60,000, de némelykor 100,000-re is felmegy. A peték a testüregében levő zacskószerű petefészkekben fejlődnek ki s megérésük után innen jutnak a szabadba. A fiatalok növekedése igen lassú.

Csapatos vándorlásai alkalmával finom, sűrűszemű hálókka nagy tömegekben könnyen fogható s a Kelet-tenger öbleinek szegény halásznépe ilyenkor nagy mennyiségben ejti zsákmányul, mert ez a hal adja a legfőbb táplálékát. Különösen egyes sekélyvízi öblökben gyűlnek össze óriási mennyiségben. *Bade*⁴⁾ említi munkájában, hogy egy alkalommal a Danzig melletti sekélyvízi öblökben a jég alatt kb. 780 tonna vágódurbincset fogtak. Oroszországban, különösen a nyugati részeken rendszeresen halászzsák s évenként 500,000 kilogramm 2—8 cm. hosszú fiatal durbincset fogtak, a melyeket megfelelő módon kezelve „*sucz*” néven hoznak forgalomba; az ilyen konzervált hal kilogrammjára 40—50 pfennigbe kerül.

A míg más messzevidékeken ilyen gazdasági jelentősége van, addig nálunk úgyszólván semmibe sem veszik, húsát nem igen eszik, legfeljebb savanyu hal-

²⁾ C. Th. E. v. Siebold: „Die Süßwasserfische von Mitteleuropa“. Leipzig, 1863.

³⁾ J. Heckel u. Dr. R. Kner: „Die Süßwasserfische der österreichischen Monarchie“. Leipzig, 1858.

⁴⁾ Dr. E. Bade: „Die mitteleuropäischen Süßwasserfische“. Stuttgart, 1909.

levesben más halak közé keverve; pedig húsa fehér, finom, jóízű. Rendszeresen nálunk nem is halászság; a magyar halásznép szúrós tüskéi miatt utálja. Szúrása igen fájdalmas és a szúrás helyén kellemetlen égető gyulladást okoz; külföldön azonban a nagyobbakat igen sok helyen a jobbmódúak is szívesen fogyasztják. Külföldön, a hol rendszeresen halászság, 25—50 m. hosszú, 0.50—0.75 m. magas és 13—20 mm. mély, finom sűrű, szemű hálóból fogják. Ilyen hálóból 12—15 darabot kötnek össze egymással s körülbelül három napig a vízbe merítve nyugodtan hagyják. Ezen idő alatt a legtöbbször telve lesz a háló különböző nagyságú durbincscsal. Horgászása is igen ajánlatos, mert mindig horogra akad.

Különben igen szívós természetű hal, a mely a szárazon hosszú ideig képes életben maradni. Akváriumban igen jól tartható, ott jól is fest harcias külsejével; nem kényes s a fogságot is igen jól tűri, csak arra kell vigyázni, hogy az akváriumban ne kerüljön össze nálánál kisebb és gyöngébb halakkal, mert azokat falánk, rabló természeténél fogva megeszi.

Czukorgyári vízhasználat.

Rendkívül nagy horderejű döntés történt a földmívelésügyi minisztérium részéről fertőző vízhasználat ügyében egy konkrét eset alkalmából.

Nem kisebb dologról van szó, minthogy egy *czukorgyár részére* kiadott ideiglenes építési engedély semmisített meg.

Most is az történt, a mi ilyen nagy ipari vállalatok keletkezésénél nálunk szinte magától értetődő szokássá vált már; arra a rendkívüli nagy közgazdasági érdekre hivatkozva, a melyet tagadhatlanul képviselnek, létesítik azokat anélkül, hogy az általuk károsan érintett más, bár kisebb gazdasági érdekeket egyáltalán figyelembe vennék.

A jelzett esetben a vármegye alispánja mint elsőfokú hatóság, hivatkozva a répatermelő kis- s nagybirtokosok érdekeire, megadta a gyár vízhasználatára az *ideiglenes építési engedélyt* annak ellenére, hogy a hatósági szakértő azt ellenezte, illetőleg az engedély kiadása előtt a bemutatott tervek értelmében a rendes engedélyezési eljárás megtartását javasolta.

Az alispáni ideiglenes engedélyezés alapján a gyár megkezdte üzemét. Az ideiglenes építési engedélyt azonban birtokon kívül megfeleltette a hatósági szakértő s egyik érdekelt alábbfekvő *nagyobb halgazdaság*. A vármegye közigazgatási bizottsága azonban az elsőfokú határozatot másodfokban is jóváhagyta. További felelősség alapján az ügy a földmívelésügyi minisztériumhoz került. Az itt megejtett vizsgálat során kiderült aztán az, hogy a czukorgyár a vízvezetékét és szennyvíztisztító berendezését az ideiglenes építési engedély alapján *nem az eredetileg bemutatott terv szerint építette meg*.

Ennek következtében a földmívelésügyi miniszter 111,768/911. sz. a. a következőképp határozott:

„A ... czukoripar rt. czukorgyárával kapcsolatos vízvezeték és szennyvízvezetés ideiglenes engedélyezése ügyében keletkezett iratokat és terveket azzal küldöm vissza a bizottságnak, hogy másodfokú határozatát, mely szerint az elsőfokú alispáni véghatározat helybenhagyásával az említett részvénytársaság ideiglenes engedélyt nyert arra, hogy a czukorgyára üzeméhez szükséges víznek a ... vízfolyásból való kivételére, valamint a gyárból kikerülő szennyvizeknek a ... vízfolyásba való

visszavezetésére, a bemutatott terveknek megfelelőleg vízműveket létesíthessen, egyrészt a kulturmérnöki hivatal részéről közbevetett, másrészt a vármegye érvelése által kk. ... képviselőjében — benyújtott felelősség folytán felülvizsgálat alá vettem s ennek eredményéhez képest mindkét alsófokú véghatározatot megváltoztatásával a ... i czukoripar rt. részére kiadott ideiglenes engedélyt hatályon kívül helyezem s a bizottság útján felhívom a vármegye alispánját, gondoskodjék arról, hogy a gyári szennyvizeknek a ... vízfolyásba való bebocsátásának megszüntetése céljából szükséges intézkedések haladéktalanul megtéssenek.

Szakközegeimnek a helyszínén szerzett tapasztalata szerint a nevezett czukorgyár rt. a vízműveket nem azon terv szerint építette ki, mely az ideiglenes engedély tárgyában kiadott alispáni véghatározat alapját képezte.

A részvénytársaság tehát ezen vízműveket törvényes alap nélkül létesítette. — De szakértő közegeim véleménye szerint a czukoripar rt. által tényleg létesített szennyvíztisztító művek tökéletlenek is, a mennyiben az ú. n. répamosóvíz tisztítását biztosítják ugyan, de a káros szennyvíz, vagyis a diffúziós és szeletprésvíz tisztítására az egyáltalán kielégítőnek nem tartható szűrőrostély és szítaszervezeten kívül semmiféle tisztítóberendezés alkalmazva nincsen és így ezen káros szennyvizek megfelelő tisztítás nélkül jutnak a ... vízfolyásba.

Minthogy pedig ezáltal közegészségügyi és másnemű fontos érdekek vannak nagymértékben veszélyeztetve s mert az ideiglenes engedély megadásának azon célból, hogy egyesek valamely haszonhajtó vállalatot mielőbb megkezdhessek, csakis akkor lehet helye, ha műszakilag kétségtelenül igazolva van, hogy a vett vízhasználat gyakorlása által mások érdekei sérelmet nem szenvedhetnek, az ideiglenes engedélyt megadni nem lehetett s a törvényes alap nélkül gyakorolt szennyvízvezetés megszüntetése iránt intézkedni kellett.

Felhívom a bizottságot, hogy ezen véghatározatomról az érdekelteket megfelelően értesítse s az iratokat további eljárás végett a vármegye alispánjának haladéktalanul küldje meg.

Örömmel kell hogy tudomásul vegye minden érdekelt tényező ezt a döntést, mint egy jobb jövő előhírnökét. Azoknak a *kisebb* érdekeknek részéről sohasem arról volt szó, hogy a nagyipari vállalkozások létesülését megakadályozzák; csak a maguk *semmibe* *vévése* ellen szólaltak fel mindig, sajnos a legtöbbször hiába. Reméljük, hogy fenti határozatból okulni fog mindenki, a kit illet s ezentúl a figyelembeveendő összes, még oly kicsiny érdekek rovására, illetőleg azok számbavétele nélkül nem lesz senkinek módjában saját érdekét előtérbe juttatni.

A horog bevágása.

A horgászatnak fő, úgyszólván legfőbb mozzanata a horog „bevágása“, azaz a csalétket, a „csalit“ bekapott hálnak megfogása, mert elsősorban ettől függ a siker. Hiába a legjobb szerszám, hiába a legszebb csali, hiába minden, ha a bevágásra a kellő pillanatot fel nem használtuk, oda a zsákmány.

Noha ez a művelet különben egyszerűnek tűnik fel, az mégsem oly szimpla dolog, mert ha túlkorán vágjuk be a horgot, úgy a hal vagy elengedi azt, mivel még lazán fogta vagy pedig ha a horog fogott is, csak gyengén fogott és a nehezebb hal ekkor leszakad és elszabadul.

Ha pedig túlkésőn vágjuk be a horgot, midőn a hal már esetleg gyanút fogott és kezdi a csalit elengedni, szintén nem fogjuk meg a halat. Mikor van tehát a bevágásnak a kellő ideje? Akkor, ha a hal a csalit már jól lenyelte és kezdi azt végkép begyomrozni. Ezt a horogín rángatásáról érezzük meg.

Ha ekkor vágjuk be a horgot, úgy az a hal torkában, puha részben akad meg, nem szakad ki, a hal kifárasztása könnyebb és a hal hamarabb adja meg magát, mivel a horog fájósabb részeken fogott; tehát nem fejt ki erős ellenállást.

Általános szabály: inkább később vágjunk be, mint túlkorán; mert ha ily esetben a hal már esetleg kezdte a csalit kiengedni, úgy ha leszabadul is, nem sérül meg és ismét a horogra megy; de ha a horog a korai rántásnál fogott, de kiszakadt, úgy a hal megsérülve soha többé horogra nem megy; kivált a süllő és a ponty.

Azonban a bevágás ideje váltakozik a halfaj, a csali, a horgászati mód és aszerint is, vajjon a hal igazán éhes volt-e vagy csak negédességből kapta be a horgot.

Biztos szabályt itt felállítani nem lehet; könyvből, írásból sem lehet ezt teljesen megtanulni, itt csak a gyakorlat a mester, mert igaza volt és van Goethének: „Grau Freund ist jede Theorie, doch grün des Lebens gold'ner Baum“ (Szürke minden elmélet, de zöld az élet aranyfája).

Alábbi soraimban megkísérlem 31 évi sűrű és folytonos gyakorlatomban szerzett tapasztalataimat kezdő horgásztársaim okulására lehetőleg röviden és világosan előadni.

A *műlegy*-horgászatnál azonnal be kell vágni, mihelyt legcsekélyebb rántást érzünk, sőt még jobb már akkor, kivált lepényhálnál (pénzes-pér, *Thymallus vexil.*), ha műlegyünk felé azt felvillanni látjuk; ez a bevágási mód sokkal biztosabb, mert ha akkor rántjuk meg a horgot, mikor a hal a műlegyet megfogja, úgy kivált hosszú horogínnál, míg az kifeszül, a lepényhal, észrevéve, hogy a légynek vélt portéka nem ennivaló história, rendszeren elereszti azt; míg ha akkor vágunk be, midőn látjuk a halat a horog felé ugrani, úgy mire a horogín megfeszül, a hal a horgot már bekapta és rajtaveszt.

A *műlegyhorgászat*nál a bevágást nem egész karunkkal eszközöljük, hanem csak öklünk és csuklónk behajtásával és ezt se valami erősen cselekedjük, mivel a lepényhal szája, ajka igen gyenge és így igen könnyen leszakad. Pisztrágnál már erősebben lehet, sőt kell is bevágni és itt már várhatunk is a bevágással addig, míg érezzük a hal rántását, mert a pisztráng nem ereszti el oly hamar és oly könnyen a már bekapott horgot.

Szabályul tartjuk, hogy a fogott halat ne dobjuk, ne „tanítsuk repülni“, mint a német horgász mondja; ez se nem sportszerű, se nem jó, mert ha a hal, kivált a lepényhal csak az ajkán van bevágva, leszakad.

Emeljük ki szép lassan a halat, ha kisebb és fárasztjuk ki, ha nagy.

Légyhorgászatnál ne dolgozzunk olyan hosszú horogínnal, a melynek a végén a távolság miatt a legyet már nem látjuk; 10—12 méter untig elég.

Fonóhorog és *fémforgónál* azonnal vágjunk be rövid, de erős rántással.

Nyelőhorognál pedig időt kell engedni, hogy a hal a csalit lenyelhesse, a mi rendszeren 2—5 percet vesz igénybe.

Ez a horog tudtommal hazánkban nem igen van használatban. Rendszeren csukára, mély állóvízben, már-

toगतó módra alkalmazzák vagy folyamban fonóhorogként. Áll ez a szerszám egy kétágú, hullámos horogból, sárgarézpatonyon, ólommal körülöntve és a csali száján át farkáig felfűzve, hogy a 2 horogkengyel a hal pofája mellé lapuljon. Csakis nagyobb csukára való és buktató nélkül használják.

Buktató horog bevágásának helyes időpontjára nézve figyelembe kell venni, hogy minden halfaj másként kapja a horgot; de ugyanaz a faj is másként akkor, ha éhes és másként, ha csak negédességből veszi azt, azaz mintegy játszik azzal.

Ezt kitanulni, mint már említettem, csak gyakorlat útján lehet, de némi útmutatás mégis hasznos lehet ez irányban.

Vegyük tehát a halfajokat sorra:

1. A *ponty* a csalit először körülszimatolja, néha orrával meg is löki és ha gyanús, nem kapja be, hanem csak a szájába veszi és szopogatja. Buktatónk ilyenkor vibrál, de egyébként nem mozog, feltéve, hogy a horog a fenéken fekszik.

A ponty rendszeren kisebb-nagyobb társasággal, keszgefélékkel jár együtt. A mint azok közül valamelyik észre veszi, hogy czimborája zsákmányhoz jutott, feléje tart, mire pontyunk a csalival eliramodik. Ekkor buktatónk rézsút, sebesen alámerül. Ez a bevágás helyes időpontja. Röviden, de erősen vágjunk be.

Ha horgunk nem a fenéken fekszik, hanem a vízben lóg és buktatónk függélyesen úszik, úgy ha a ponty a csalit bevette, a buktató vízszínre fekszik. Ekkor bevágunk.

Egyébként a pontynál nem kell sietni; az magát fogja meg. A fő az, hogy a horog jó mélyen a garatban fogjon, mert a nehéz ponty könnyen leszakad.

2. A *vágódurbincs* (*Acerina cernua*) és a *csapósügér* (dörgencs, bulyes, *Perca fluviatilis*) igen vehemensen kapják a horgot. Ilyenkor a buktató egyszerre eltűnik és be lehet vágni. Ha nem nagyon éhesek, úgy a csalit csak csipegetik és esetleg lenyelik. Ily esetben a buktatónk aprókat ugrik; a mint ezt észreveszszük, a horgot bevágjuk. Ha a hal fogva van, jó; ha nem fogta horgunk, úgy újra arra a helyre bocsátjuk, midőn is a sügér okvetlen újra, de erélyesebben be fogja kapni.

A sügér egy-kettőre bekebelezi a csalit, de nem szabad a horgot teljesen lenyeletni hagyni, mivel annak kivétele fáradságos. A sügér, de legkivált a durbincs seregestől jár-kel.

3. A *csuka* is hirtelen támadja meg a csalit, bekapja és vízszintesen, nem a víz mélye felé viszi. Eleinte csak a szájában tartja, de hamarosan kezdi nyelni. Buktatónk ilyenkor sebesen tova úszik, majd megáll, hogy ismét tovább iramodjék. Most bevágunk, különben nagyon is mélyre jut a horog.

A csukát hamarosan ki kell emelni, sőt még jobb, kivételkép, ha nem valami nagy, kidobni, mivel őkelme ravasz állat lévén, hamar leszabadítja magát a horogról; felakadva a horgon, ugrik, az ugrás következtében pedig a horogütötte seb hosszan megreped, szétválík és a horog kiesik.

4. A *süllő* igen gyanakvó hal. Először megdeputálja a csalit, aztán ha gyanús, nem kapja be; a szájába fogja, rendszeren a farkánál fogva tovább viszi, megáll vele, ismét tovább viszi és ismét megáll, most már kezdi benyelni és a mélyére megy vele. Mindez rendszeren három tempóban történik, a mit buktatónk is jelez. Horogínt kell tehát engedni és várni, míg a sűrűbb rángatásból megérezzük, hogy csaliját a süllő már kezdi

nyelni. Ekkor bevágunk, de lehet már a második tempónál is bevágni; ha nagyobb süllők szoktak arra járni, jobb a harmadikig várni. Kis süllő (kétnyaras) rendszeren csoportosan jár és akkor hamarosabban kapja a horgot, félve, hogy valamelyik társa elkaparintja előle.

Ha a süllő nem éhes, úgy csak játszik a csalival, szájába veszi, egy darabon elviszi és ismét kiereszti. Ezt ismételtelen megcselekszi, anélkül, hogy a csalit komolyan bekapná.

Ilyenkor legjobb a süllőt — de a többi ragadozóhalakat is — ingerelni, azaz a bekapásra animálni azzal, hogy a horgot kissé meghúzzuk, mintegy jelezzve, hogy a csali kiszabadulni igyekszik. Ezáltal a ragadozó, félve, hogy a zsákmányt elveszíti, komolyabban hozzá kap és rajtaveszt.

Minderre persze csakis a hosszas gyakorlat tanítja meg az embert. Sok-sok hal leszabadul addig, míg az ember ebbe a mesterségbe jól belejön.

5. A *harcsa* rendszeren lesből támad, innen a neve: leső harcsa. Ókelme, ha rablóhadjáraton van, a vízfenekén úszik szép csendesen és felfelé vizsgálódik. Ha észreveszi a csalit, óvatosan felfelé emelkedik, alulról bekapja, lehúzza a vízfenekére, esetleg a leshelyére és itt kezdi nyelni, a csali fejét lefelé fordítván, mit egyébként minden ragadozóhal megcselekszik, mert másként zsákmányát nem kebelezheti be. Ha a harcsa állandó leshelye előtt horgászunk és az a csalit bekapta, úgy lassan, egyenletesen húzza, míg leshelyére visszaér és ott nyeli.

Buktatónk ilyenkor egyenletesen, közepes tempóban úszik *lefelé*. Most horogint engedünk mindaddig, a míg csak érezzük, hogy a ragadozó viszi a csalit, ha 2—3 méter is kell engedni.

Midőn a horoginon észreveszszük a nyelést, a mi sebesebb, gyors egymásután következő rángásokban nyilvánul, bevágunk; de előbb semmiesetre, mert ekkor a harcsa vagy elereszti a csalit vagy a horog a harcsa kemény szájpadrásán elsiklik és nem fog. Erre nagyon ügyelnünk kell.

Ezek hosszú gyakorlatom alatt szerzett bő tapasztalataim.

A csalit (mindig eleven kis halat értve) állóvízben a bognártüskénél csalizzuk fel, hogy természetes helyzetbe jusson; folyóvízben pedig a horgot a száján be és vagy az orrlyukon vagy a szemén ki szúrjuk át.

Folyóvízben, buktató nélkül horgászva, az első rántásnál engedjük a horogint addig, míg erősebben, sűrűbben egymásután érezzük a rántásokat és ekkor vágunk csak be. Így cselekszünk pisztráng és lepényhal fenékhorgászatánál is, giliszta- vagy szöcske-csalival. A menyhal úgy viselkedik, mint a harcsa; a domolykó vagy dévér pedig, mint a ponty; míg a ragadozó őn (Balind) úgy, mint a csuka.

Az apró keszegféle bevágása „a tempo” történik — node ezt hagyjuk a fiatalságnak.

Halászüdvvel!

Az öreg horgász.

A m. kir. kincstári erdőségek halasvizei.

(1910. évi állapot.)

(Folytatás.)

Irta: **Simonffy Gyula.**

Halasvíznek nemcsak azt a vizet lehet minősíteni, a melyben halászni lehet, vagy a melyben *állandóan* tartózkodnak a halak, hanem ide kell sorolni azokat a vizeket is, a melyekben esetleg csak időszakonként kerülnek halak, avagy olyan mederterületeket is, a melyek

csak időszakonként kerülnek víz alá, de olyankor a halállomány életfenntartásának szolgálatában állanak. Ilyenek pl. azok a kis erek, a melyek sokszor évenként változtatják medrüket, néha-néha ki is száradnak, a melyekben rendszeres halászatról csekélységük mellett szó sem lehet, de fontosak halászat szempontjából, mert a halak ívóhelyei. Az ilyen kisebb vízfolyásokat a dolog lényegével kevésbé ismerős adatgyűjtők könnyen figyelmen kívül hagyják.

Nehéz volt a vízterület nagyságának megállapítása is. Miután egységes felmérési adatok az erdőgondnokságoknak nem állottak rendelkezésére, többféle forrásból kellett meríteniök. Voltak vízterületek, a melyeket a kataszteri, a birtokrendezési, illetőleg az erdőrendező-ségek által a gazdasági terv készítése végett foganatosított felmérések adataiból kellett külön-külön megállapítani, de számtalan esetben, erdei patakjaink csaknem egész tömegénél, a hosszúsági és szélességi adatokat a katonai térképpel való összehasonlítás, a helyszínén eszközölt hosszsmérésekből és esetleg csak közelítő becslésekből kellett meríteni.

De ha abszolút pontosságról e tekintetben nem is lehet szó, az összegyűjtött anyag a célnak mégis megfelel és megbízható. A törzskönyv összeállítása pedig a multhoz képest határozott haladást jelent, mert vízterületeink eddigelé számbavéve és nyilvántartásba véve nem voltak. Az adatok megbízhatóságára vonatkozólag meg kell még jegyeznünk, hogy az egyes erdőgondnokságok által összegyűjtött anyag adatai részint halászati irodalmunk, részint a többi szomszédos erdőgondnokságok által nyújtott anyag adataival hasonlítottak össze és így a kellő kritika gyakorlásával fogadtattak el helytállónak.

A halasvizek nagysága, jellege és földrajzi helyzete. Az összeállított törzskönyvi adatok szerint *a m. kir. kincstári erdészet birtokában lévő, „állandóan vízzel borított terület” összesen 16.194 kat. hold 811 □-öl, melyből*

a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalra	...	541 k. h. 1552 □-öl
a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságra	560 " " 613 "	
a liptóújvári m. kir. főerdőhivatalra	568 " " 1533 "	
a tótsóvári m. kir. erdőhivatalra	46 " " 515 "	
az ungvári m. kir. főerdőhivatalra	1633 " " 517 "	
a bustyaházi m. kir. erdőhivatalra	848 " " 849 "	
a máramaroszi m. kir. erdőigazgatóságra	1212 " " 445 "	
a nagybányai m. kir. főerdőhivatalra	105 " " 1030 "	
a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságra	812 " " 1550 "	
a szászsebesi m. kir. erdőhivatalra	196 " " 512 "	
a lippai m. kir. főerdőhivatalra	524 " " 1215 "	
az orsovai m. kir. erdőhivatalra	1178 " " 430 "	
a lugosi m. kir. erdőigazgatóságra	370 " " 1087 "	
az apatini m. kir. erdőhivatalra	5453 " " 230 "	
a gödöllői m. kir. erdőhivatalra	2140 " " 1533 "	

esik.

Ez a terület a foganatosított hiteles felmérések előírásaihoz képest általában vizeink középvízállására, illetőleg a kialakult mederre vonatkoznak, de a kincstári erdészet birtokállományában fordulnak elő olyan területek is, a melyek folyók árterületében fekszenek és csak áradáskor borítja azokat víz.

Az áradásokban a halászat sokszor igen értékes; a halászat joga pedig a törvény 2. §-a alapján az elárasztott terület tulajdonosát illeti, ennél fogva a kincstár erdőbirtokán előforduló ilyen területek is hozzászámítandók a halasvizekhez.

Ilyen módon számbavehető terület fordul elő:

a lippai főerdőhivatal kerületében	257 k. h. 1416 □-öl
a lugosi erdőgazgatóság kerületében	207 " " 960 "
az apatini erdőhiv. kerületében	13,925 " " 556 "
Összesen: 14,390 k. h. 1332 □-öl	

Hozzászámítva ezt a már előbb kimutatott területhez, a m. kir. erdőkincstár *halászatilag hasznosítható összes területe* 16,194 k. h. 811 □-öl + 14,390 k. h. 1332 □-öl, mindössze tehát 30,585 k. h. 543 □-ölet teszen.

Az állandóan vízzel borított 16,194 k. h. vízterületet főképp élő- (folyó-) vizek alkotják, előfordulnak azonban köztük az Alvidéken régi folyómedrek, folyóágak, barák s más mélyedések; a felvidéken pedig természetes földalakulás folytán képződött tavak, tengerszemek, régi, üzemén kívül helyezett völgyelzárások, vízfogók, a melyek vizében az adatgyűjtés idején halásatról szó lehetett. Az erdőgazdaság céljára szolgáló üzemben lévő vízfogók területe figyelmen kívül hagyatott, miután a vízfogók nagyobb része rendeltetésükhöz képest gyakran és teljesen kiürítettnek s így rendszeres haltenyésztésre fel nem használhatók. Másképp áll azonban a dolog azoknál a vízfogóknál, a melyek feliszapolódás, építési vagy szerkezeti hiba miatt teljesen ki nem üríthetők vagy pedig azoknál, a melyeknek üzemét a jövőben megszüntetik. Ilyen pl. a felsőszinevéri erdőgondnokság kerületében fekvő ozerankai vízfogó.

Az ilyen, üzemén kívül helyezett vízfogóknak jövőbeli egyetlen okszerű hasznosítási módja talán csak a halgazdaság lesz s valóban remény van rá, hogy ezek közül egyik-másik a halászati üzemnek igen értékes objektumává fog válni.

Felvidéki tavaink közül említésre méltó a tátrai erdőgondnokság kerületében fekvő Csorba-tó 33 k. h. 640 □-öl, a szentléleki erdőgondnokság kerületében fekvő Hámori-tó 18 k. hold, a felsőszinevéri erdőgazdaság kerületében fekvő Ozirnye-tó 18 k. hold 496 □-öl, az alsókalocsai erdőgazdasághoz tartozó Kálnoveczi- és Suchári-tavak 9 k. h. 1526 □-öl terjedelemben; ezeken kívül kisebb-nagyobb tavak találhatók a zborói, garamszentandrásói, erdőbádonyi, bruszturnai és a nagybocskói erdőgondnokságok kerületében, ide nem sorolva a már említett és az Alvidéken a lippai, a gödöllői, az apatini, a lugosi központok kerületében előforduló, állandóan vízzel borított mélyedéseket és mocsarakat, a melyek a főfolyó vízállása, a csapadékvízviszonyok és a folyószabályozási, illetőleg lecsapolási munkálatok előrehaladása szerint több-kevesebb változásnak voltak és lesznek alávetve.

E helyen tartjuk felemlítendőknak a zsarnóczi erdőhivatal kerületében fekvő azokat a kisebb-nagyobb, régen felhagyott tavakat, a melyek a középkorban valószínűleg a várórség élelmezésére szolgáló halanyagnak inkább raktározására, semmint tenyésztésére szolgáltak. Raktártavai lehettek ezek a Garam folyóból valamikor tömegesen kifogott halaknak. Ilyen régi felhagyott, hajdan a Dóczyak birtokához tartozott tó a „Ribnyik“ 39 k. hold 480 □-öl terjedelemben a revistyeváráljai várrom alatt. Ez a tó ma, egyik kisebb részétől — a mely a fakadó és szivárgó vizektől posványos — eltekintve, szárazon áll; holott esetleg némi átalakítással és a vízzel való táplálás megoldása által ismét a Felvidék egyik legszebb halastavává válhatna.

Az erdőkincstár birtokában lévő halasvizek hálózatának összes hosszát az összegyűjtött adatok szerint mintegy 4710 km.-re számíthatjuk. Ebből

a zsarnóczi erdőhivatalra	220
a besztercebányai erdőigazgatóságra	440
a liptóújvári főerdőhivatalra	260
a tótsóvári erdőhivatalra	70
az ungvári főerdőhivatalra	480
a bustyaházi erdőhivatalra	390
a mármaroszigeti erdőigazgatóságra	630
a nagybányai főerdőhivatalra	160
a kolozsvári erdőigazgatóságra	830
a szászsebesi erdőhivatalra	400
a lippai főerdőhivatalra	70
a lugosi erdőigazgatóságra	170
az orsovai erdőhivatalra	330
az apatini erdőhivatalra	210
a gödöllői erdőhivatalra	50

kilométer esik

Ebben a kilométerhosszban az alvidéki erdőhivatali központok kerületében előforduló holt ágak, magasabb vízálláskor a folyóvízzel összekötésbe jutó régi medrek és mocsarak hossza is bent foglaltatik; viszont a felvidéki kerületekben levő kisebb patakok, a melyek, a mint már említettük, csak mint a halak ivására fontos erek veendőik figyelembe, hiányoznak. A kitüntetett hosszúság tehát a vizek hálózatának tényleges hosszánál lényegesen csekélyebb s bátran állíthatjuk, hogy a kincstári erdészet tulajdonát képező területen belül fekvő halasvizek hossza az 5000 km.-t meghaladja.

A halasvizek összes hosszúságának meghatározása szintén haladás a multhoz képest, mert ezideig még csak arra nézve voltak számbeli adataink, hogy a tuta-
józásra és úsztatásra használható víziutak hossza 1210,4 kilométer,*) a mi a halasvizeknek természetesen csak egy töredéke.

(Folyt. köv.)

A sporthorgászat.

(Folytatás.)

Irta: Zsarnovitzky Árpád.

A halászás, nevezetesen a horog vetése és behúzása, a ragadozó szakaszonként való keresése épp úgy történik, mint az előbbi esetben.

A mint a ragadozó ugrott és a csalit elkapta, abban a pillanatban a horognyél hegyét leengedjük és a bal kezünkkel fogva tartott horogínt elbocsátjuk és engedjük, hogy a ragadozó elfogott zsákmányával oda menjen, a hová akar; csak arra kell ügyelnünk, hogy a zsinórt valahogy meg ne húzzuk, különben a csalfaságot észrevenné és a csalit kiköpné.

A ragadozók némelyikének annyira vérében van, hogy a neki táplálékul szolgáló halakat és víziállatkákat üldözze és elfogja, hogy akkor is megtámadja azokat, ha nem is éhes; az ilyen hal a csalit egy darabig hurgolja, de aztán — mert nem éhes — le nem nyeli, hanem ismét elbocsátja. Tehát megtörténik a legjobb horgászszal is, hogy zsákmány nélkül húzza be a csalit, jeléül annak, hogy jóllakott ragadozó akadt útjába.

Azon pillanattól számítva, a mint a ragadozó a csalit elkapta, legkevesebb öt teljes percet kell várunk, mert ennyi idő szükséges ahhoz, hogy azt le is nyelje; 5 perc után egy hirtelen közepes rántással hozzálátunk a ragadozó behúzásához, mi rendszerint nagyon könnyen fog menni, mert legtöbbször már a gyomrában van a horog s ott akad meg s így a fájdalomtól alig védekezik. Ha előbb rántanók meg az ínt, mikor

*) L. Dr. Bedő Albert: A magyar állam erdőségeinek gazdaság és kereskedelmi leírása. III. k. XVII. táblázat.

a csalít még a szájában tartja, megtörténhetik, hogy azt a szájából mindenestől kihúzzuk a nélkül, hogy a kevéssé elálló horog beléakadna.

Jelen esetben tehát a hal önmagát fogja meg s minél később rántunk rajta, annál jobb. Azért ez a módszer kezdőnek való. Az előbb tárgyalt ellenben gyakorlott halásznak sikeresebb, mert a jóllakott halat is elfogja. Csukára azonban gyakorlott halásznak is az utóbbi ajánlható.

Ha a most leírt esetben oly hal ugrott, mely zsákmányával lefelé szokott úszni és addig meg nem áll, míg azt le nem nyelte, úgy a halat mielőbb kövessük, különben az 5 percz alatt több száz méter hosszú zsinórt is lehúzna. A csuka, domolykó csak addig úszik, míg eredeti lesőhelyére visszatér. A horogin ilyenkor nem fut tovább éppúgy, mintha elengedte volna a csalít; de ne vezetessük magunkat félre, hanem az 5 perczet — mi ilyenkor igen hosszú időnek tetszik — tartjuk ki,^a mert különben ha a zsinórt korábban húzzuk meg, bizton el fogja a horgot bocsátani.

IX.

Harmadik módja a megölt, de egyébként friss hallal való halászásnak, a *lékhorgászás*.

Télen, mikor a víz befagy, csak úgy halászhatunk, ha a jégrétegbe előbb *léket* vágunk és a csalít ezen a léken át bocsátjuk be. Sással és náddal benőtt — csukákban bővelkedő — tavakban szintén csak ott halászhatunk, a hol a víz felületét — az ily lékek módjára — a vízinövényzet szabadon hagyja.

Ehhez a halászati módhoz a horognyél bármilyen lehet, de minél hosszabb, annál jobb; a használt zsinór jellege is közömbös, de jobb, ha a szokottnál erősebb és zsírozott; a patonyra egy vagy két forgókapcsot teszünk.

A horogszerkezet egy 15—20 cm. hosszú drótzsinór, egyik végére erősített kettős horogból áll (lehetőleg nyelő horog); a zsinór másik végén egy kis karika, fül van. A drótzsinórt a horog közelében körülöntjük 4—6 mm. vastag és 4—6 cm. hosszú ólomréteggel, melyet a végein tojásdadalakban lereszelünk. (8. ábra.)

Az ólommal való körülöntés igen gyorsan és könnyen eszközölhető. Veszünk egy 4—6 mm. vastag, kerek tollszárat vagy írónt, arra rácsavarunk egy 6—7 cm. széles hosszú papírszeletet 5—6-szoros rétegben úgy, hogy az kemény, vastagfalú csövet alkot. A papírszelet végét leragasztjuk peccsétviaszkkal vagy csak egyszerűen körülcsavarjuk a csövet czérnával, hogy a papír szét ne rugódjék. Ezután a tollszárat kihúzával, a papírcsövet rátoljuk a drótzsinórra egész a kettős horog tövéig s ott a papírcső végét összenyomkodván, azt ismét vagy beragasztjuk peccsétviaszkkal, vagy erősen bekötjük.

Ezután beállítjuk a horgot egy bőgre fenekére s körülszörjük száraz homokkal oly magasan, hogy a homokréteg a papírcső felső széléig érjen. Ekkor egy pléhkanálban tűz fölött ólmot olvasztunk s teletöltjük azzal a papírcsövet, a drótzsinórt a cső közepébe igazítván; 5—6 percz múlva az ólom annyira kihűlt, hogy a horgot a homokból kivehetjük; lehántván a papirost, az ólomrúdnak végeit hosszúkásan hegyesre reszeljük. Vigyázni kell, hogy a homok és papiros nagyon száraz legyen, különben a forró ólom szétfröccsen.

Az így készített horogszerkezet fülét beakasztván a halásztű fokába, a zsinórt a csalihal száján át végig húzzuk a testén, kijutva a farka előtt 1—2 centiméterrel az oldalán úgy, hogy a kettős horog a halacska szájába kerüljön; ezután a tűt kiakasztjuk s a horog-

zsinór kis karikájába bekapcsoljuk a patony végső forgókapcsát.

Ennél a horogszerelésnél tehát a csalihal fejfelé lóg. Halászásnál a patonyt a horognyél hegyéig felgombolyítjuk, aztán a csalít a lék közepébe — folyóvíznél pedig a felső végébe — úgy engedjük be, hogy abba mintegy beleessék s azután mindaddig gyorsan eresztjük, míg a víz fenekére süllyed, de onnan ismét visszagombolyítjuk; majd újból a fenékre bocsátjuk és újra felhúzzuk s ezt 2—3-szor megismételjük.

Ha a csalihal felhúzását kellő gyorsasággal eszközöljük, a halacska farkába akadó víz a farkát hegyes szög alatt oldalra hajlítja, a minek következtében körforgásba jut, csillog és így rendszerint az ily lékek szélén tartózkodó ragadozót ugrásra ingerli.

Ha a ragadozó ugrott, úgy a horognyél hegyét nyomban lebocsátván és a zsinórt utána engedvén, hagyjuk, hogy az elfogott csalival lesőhelyére visszamenjen s azt ott lenyelje és csak 5 percz leteltével teszünk egy oly rántást, mely elegendő ahhoz, hogy a horog a húsába beékelődjék.

Kettős horgunk csak ép oly nagy legyen, hogy a horog ágai a csali testétől kissé elálljanak, tehát bevágásnál a húsban megakadhasanak. A horog ne legyen mázzal bevonva, hanem csak fényesre csiszolt, fehérén csillogó.

Ha friss halacska keríteni nem tudnánk, úgy — bár a siker csekélyebb reményével — konzervált halacskaival, sőt oroshallal is halászhatunk; hanem akkor igen nagy szétálló kettős, sőt inkább hármashorgot vegyünk, mert ez esetben a ragadozó ugrása után azonnal be kell vágni a horgot és pedig oly erősen, hogy a horog a porcokon át a csontok közé is behatoljon.

(Folyt. köv.)

TÁRSULATOK.

Az ungmegyei sporthorgászok egyesülete a múlt hó 26-án *Bekény Aladár* m. kir. erdőtanácsos elnökle alatt választmányi ülést tartott. Elhatározta a választmány, hogy Sóháton, a Lyutapatak mentén, valamint a Sipot völgyében ez év folyamán egy-egy költőházat fog építeni a szívárvány-pisztráng mesterséges tenyésztése céljából. A tervek és költségvetés elkészülte után e tárgyban a földművelésügyi miniszterhez fordul az egyesület támogatásért. A Turicza-patakon, Rónafüreden fennálló költőházban tavasszal 50,000 drb pisztrángokra fog kiköltetni. Ezenkívül az egyesület nagymennyiségű süllőikrát és rákot fog kihelyezni az Ung folyóba, illetve a patakokba. Megbízta a választmány *Szekely József* alelnökigazgatót, hogy a kincstári vadászterületek bérlőivel a vadászterületekbe eső halászat átengedése ügyében a tárgyalásokat mielőbb folytassa le. Több kapuszögi lakos azon kérvényét, hogy az Ung folyóban évi díj lefizetése mellett nekik a halászat megengedtesse, a választmány elutasította. Az elnök bejelentette, hogy a földművelésügyi miniszter a Sipot, Zvor és turiczai patakokat az egyesületnek öt évre bérbeadja. A választmány örömmel vette tudomásul a bejelentést és a bérelti szerződés aláírásával *Bánóczy Béla* és *Lám Gyula* tagokat bízta meg. Az egyesület által saját pénztára javára rendezendő hálóhalászatok sikere és a kártékony halfajok apasztása érdekében az egyesület kérni fogja a m. kir. földművelésügyi minisztert, hogy megfelelő sűrűszemű hálókat alkalmazhasson. Végül *Lám Gyula* indítványára a multévi tagdíjhátralékok mielőbbi beszedése iránt történt intézkedés.

Háromszéki baszkavízi halászati társulat január 29-én tartotta alakuló közgyűlését Zágonban, *Páll Sándor* szolgabíró elnökle mellett. A társulat a Baszka patak és mellékvízeinek mintegy 110 km. hosszúságú vonalaira alakult meg. Az érdekeltég területe

majdnem felerészben a kincstáré és a kovásznai erdőgondnokság kezelésébe tartozik. A jelenleg szép pisztrángállományról rendelkező vizeken a rablóhalászatnak minden válfaját űzik; azonkívül a legnagyobb kárt a kihalás alatt álló erdőségekben levő fűrészmalomok okozzák. A halászati jogtulajdonosok társulati úton keresnek ezekkel szemben védelmet. Így remélik meglévő pisztrángállományuk fenntartását és fokozását. Elnökké *Szombathy István* földbirtokos; alelnökigazgatóvá *Puskás István* erdőmérnököt egyhangúlag választották meg. Letárgyalta a közgyűlés az alapszabálytervezetet, a melyet megerősítés végett a földművelésügyi miniszterhez terjeszt föl.

(P.)

A Pereszugi holtkörösi halászati társulat f. évi január hó 29-én Mezőtúron évi rendes közgyűlést tartott *Gyalog János* elnöklétével.

A Zólyomvármegyei halászati társulat f. évi január hó 30-án tartotta Besztercebányán rendes évi közgyűlést *Kócsy János* főerdőtanácsos elnöklele alatt. *Burkovszky Kálmán* társulati igazgató jelentése szerint a lefolyt esztendőben a társulat a földművelési kormánytól 285,000 drb közönséges, 200,000 drb szivárványos, 25,000 drb saibling, 20,000 drb herczegovinai, 10,000—10,000 drb skót- és bíborpisztrángikrát kapott állami támogatásként, melyeket a rendelkezésére álló 10 költőházban igen jó eredménnyel költetett ki. A kikelt ivadékot, nemkülönbön az állami támogatásként kapott 900,000 drb fogassüllőikrát és 3000 drb tenyészrákot a társulat ellenőrzése mellett bocsátották a társulati vizekbe. A fogassüllőikrák és rákok betelepítése eddig sajnos, nem jártak a kellő sikerrel; de annál örvedetesebb eredményt mutat a Garam folyónak galóczával történt benépesítése, mely biztosíthatónak is tekinthető, ha e kiválóan nemes halfaj kellő kiméletben is fog részesülni. Kétségtelen bizonyítéka ennek az, hogy az elmúlt esztendőben a sporthalászok horgára már 8—10 darab egyenként 3—8 kg. súlyú galocza került. E halfajjal való benépesítés az 1902. és 1903. években történt, amikor is ugyancsak a földművelési kormány 1400 drb egynyaras galoczaivadékokat adományozott állami támogatásként a társulatnak, melyeket akkor a benesházai, garampéteri, garamszentandrásai, mezőkői és luczatói Garamszakaszokon helyeztek ki.

Az orvhalászatot illetőleg szomorú képet nyújt az igazgatói jelentés. Az orvhalászat évről-évre veszélyesebb alakban pusztítja a társulati vízterület halállományát. A halászati kihágások elbírálására hivatott közigazgatási hatóságoknál az 1911. évben 37 esetben 54 személy ellen történt feljelentés, kiket 4 K-tól 325 K-ig terjedő pénzbüntetéssel büntetve összesen 3076 koronában marasztaltak el; a feljelentett esetek azonban csak csekély része a kihágásoknak, de a tetteseket kinyomozni és büntetés alá vonni a legtöbb esetben nem sikerült. A társulat az orvhalászok feljelentőit — anyagi erejéhez mérten — csekély 150 koronával jutalmazhatta csak. A rendkívül elharapódzott orvhalászat meggátlása céljából állandó halőrök alkalmazására a társulati vízhálózat rendkívüli szétágazottsága mellett gondolni is alig lehet, oly költségbe kerülne az. Kívánatosnak tartja azonban az igazgató az őrzésnek jelenleg érvényben levő módját olyképpen hathatósabbá tenni, hogy a feljelentők jutalmazására a költségelőirányzatban felvett 150 koronán kívül kérjen a társulat 1000 korona segélyt a földművelési kormánytól.

A lefolyt évi számadások szerint 536'90 korona bevétellel szemben 223'69 korona kiadás merült fel.

A jövő évi költségeket 300 koronával irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 25 fillérben állapították meg.

Végül a tisztújítás során elnökké *Kócsy Jánost*, alelnökké *Dr. Csesznák Gyulát*, igazgatóvá *Burkovszky Kálmánt*, a társulat eddigi vezetőit lelkesedéssel újra egyhangúlag megválasztották. Újra választották még 8 választmányi és 3 számvizsgáló bizottsági tagot is.

A nyitramegyei morvavízi halászati társulat múlt hó 30-án *Holicson Czobori Károly* szakolczai polgármester elnöklele mellett közgyűlést tartott. Az üzemterv letárgyalása és elfogadása után a társulati 272 holdnyi vízterületnek három üzemszakaszra való osz-

tását határozták el. I. üzemszakasz lenne Jókút és Gázlós községek határa, a melyik egészen a cs. és kir. családi uradalom vasvári főintézőségének hatáskörébe esik; II. üzemszakasz lenne Kopcsány, Egbell, Holics, Kátó és Várköz községek határa, mely az utolsó (6^a holdnyi érdekeltség) kivételével egészen a fenti uradalom holicsi főintézőségéhez tartozik; III. üzemszakasz lenne Szokolcza város határa, mely a gödingi gyárak szennyvizeinek beömlése felett fekszik és így halászatilag aránylag a legértékesebb. A legközelebb kötendő bérszerződések lejáratú hajáridejét egységesen 1918 márcz. 31-ében állapították meg. Az évi költségvetést pedig 27 korona kiadással irányozták elő, a mit holdankénti 10 fillér járulékkivételével fedeznek; a vízterületek őrzetéről az uradalmak és a város maguk fognak gondoskodni. A halállomány fokozására a minisztériumtól 300,000 darab fogassüllőikra kérelmezését határozták el. Kopcsány községnek az érdekeltségek kimutatás kiigazítására vonatkozó kérését a közgyűlés nem teljesíthette, mert a cs. és kir. családi uradalom főintézősége által felmutatott alispáni igazoló határozatot, mely a nevezett uradalom kizárólagos halászati jogát publikálja, a község elfogadható hiteles okmányokkal megdönteni még eddig nem tudta. Az érdekeltség panaszkodik amiatt, hogy a gödingi gyárak szennyvizei a halakban sok kárt okoznak. Ez ellen az osztrák érdekeltséggel egyöntetűen kellene lépéseket tenni.

gh.

VEGYESEK.

Ismét leégett egy költőház. A mint értesülünk, a gróf Schönborn-féle munkácsi uradalom beregvári költőháza január hó 25-én tűznek esett áldozatul, odaégték a már költés alatt állott ikrák is. Az uradalom azonban, nehogy a f. évadot elveszítse, azonnal felépíttette s felszereltette úgy, hogy még sikerült f. évi február hóban 20,000 drb megtermékenyített pisztrángikrát kiköltetés végett abban elhelyezni.

A múlt hónapú hideg mégis csak okozott kárt is. A megtermékenyített pisztrángikrák szétküldése most van folyamatban s bizony, különösen a hosszabb utat megtett kiüldemények közül, a gondos csomagolás ellenére is a fagy miatt néhány teljesen elpusztult.

Egyik tógazdaságunkban pedig a teletetőkre vezető árok teljes lefagyása okozott bajt, mert a víz elmaradása következtében az egyik teletetőben elhelyezett ivadék mind elpusztult.

A húsliszt eladása. A székesfőváros által áruba bocsátott húslisztre, a melyről múlt számunkban hírt adtunk, a mint értesülünk, hat ajánlat érkezett be. Legkedvezőbb volt *dr. Hirsch Alfrédé*, a ki métermázsánként 15'55 K-val meg is kapta az összes termelőndő mennyiséget.

A halak színlátása. Általános a hit, hogy a halak legtökéletesebb érzékszerve a szem. Azért könnyű a zavarosban halászni. Aztán a horgászok is tudják, hogy milyen jól lát a hal. Most pedig német tudósok azon vitáznak, vajjon van-e halaknak színérzékük? *Hess C.* würzburgi professzor egy egész sor kísérlettel igazolja, hogy a halak színvakok, vagyis nem tudják az alapszíneket, ú. m. a vöröset, zöldet, sárgát és kéket egymástól megkülönböztetni, csak világossági fokozatuk szerint éppúgy, mint a hogy a színvak ember is csak világosszürkétől feketéig terjedő árnyalatokat lát. Ez ellen az állítás ellen azonban *Frisch K. dr.* Baselben állást foglalt a következő kísérlet alapján. *Frisch dr.* csellével, ezzel a halkolibrirel kísérletezett; az egyes egyforma példányokat különböző színű és pedig szürkés, sárga és vörös vízfenékű tartányokba helyezte. A vízfenékek világossági árnyalata teljesen egyforma volt, hogy ha a halak színvakok, azt egyformán szürkének lássák. Azonban bizonyos idő múlva a halak színsejtjei a vízfenék színének megfelelően elváltoztak és pedig a sárga fenéken lévő halszín a sárgasejtet tágtalt ki, a vörös fenéken levőknél pedig a vörösejtet. Ha ellenben ugyanezekre a fenékekre megvakított halakat tettek, azok színsejtjein semmi változás nem látszott. Ebből *Frisch dr.* azt következteti, hogy a halak igenis látják s megkülönböztetik a szí-

neket, mert csak az ilyen érzékelésnek lehet a következménye a színsejtek megfelelő elváltozása.

Most aztán érdekel várja a tudósvilág a két egymásnak annyira ellentmondó kísérlet mellett az igazság kihámozását.

Négyszázésztedős halászper. Tudvalevőleg a magyar ember is szeret perlekedni, de azért még nekünk is imponálhatnak a lebusi halászok, a kik kerek 400 esztendőn át törvényeskedtek jussukért, a melyet az Odera melletti Frankfurt halásza el akartak tőlük vitatni. A frankfurti halászcéh bírta ugyanis ősidők óta az Odera halászati jogát Fürstenbergtől Garzik. 1510 október 4-én I. Joachim brandenburgi választófejedelem Lebus püspökének azt az előjogot adományozta, hogy alattvalói az Oderában a frankfurt-lebusi határtól a görtz-kustíni határig szabadon halászhatnak. A frankfurti halászok ennek folytán csakhamar összetűztek a lebusi halászokkal; aztán pereltek. Az első ítéletet 1697-ben hozta a választófejedelmi tanács és pedig a lebusiak javára. De a frankfurtiak nem nyugodtak bele a dologba, hanem ismét pereltek;

mult év 1911 őszén, tehát 400 esztendő után, végre jogerős ítéletet hozott a birodalmi törvényszék s megint végleg a lebusi halászoknak juttatta az Odera vitatott szakaszán a halászati jogot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. F. Ungvár. A közleményt beiktattuk. Nagyon szívesen vennék időszerű értesítéseket a megejtett halászatokról, fogási eredményekről s általában az ottani halászati viszonyokról.

Sz. J. Ujverbász. A mint tetszik látni, jönnek sorra, de térhiány miatt némi beosztást vagyunk kénytelenek alkalmazni. Várjuk majd a recepteket is.

Sz. N. Túrterebes. A mutalványszámot megküldtük. A felajánlott cikkben van ugyan figyelemreméltó dolog is, de feldolgozása szak szempontból nem felel meg lapunk színvonalának. Tessék esetleg a helyi halászati viszonyokról, például a Túr folyóról egyetmást megírni.

Gy. K. Budapest. „A víz és az élely jelentősége és rendelkezése a halgazdaságban“ nem közölhető.

HALGAZDASÁGHOZ VALÓ ESZKÖZÖK: PISZTRÁNGIKRA-

KÖLTŐEDÉNYEK, halivadékszálítóedények, AQUARIUMOK

stb. készítésében specialista. — Az országos halászati felügyelőség szállítója

LAMMEL FERENCZ, bádogos- és szerelőmester, Budapest, VIII., József-utca 17. sz.

Pallini báró INKEY PÁL iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzéket kívánatra szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa.

Posta és távirat: Iharosberény.

Mindennemű hálót kender- és pamutlélésből, úgymint halászáshoz: húzó-, eresztő- és rekesztő hálót, varsát, gyamot, rák- és ángolna-hálót, valamint vadászati-, sport- és technikai célokra szolgálókat, nemkülönbön kender és drótköteleket, kifogástalan minőségben és szakszerű kivitelben a legolcsóbb áron szállít és árjegyzéket gratis és franko küld:

HÁLÓK

Alakult 1874-ben. **Mechanikai hálógyár** Alakult 1874-ben. **MECHANISCHE NETZ-FABRIK, Ges. m. beschr. Hftg. Landsberg a.W., Angerstrasse 14-16., Deutschland**

200 mm. 1 és 2 éves, gyorsnövésű cseh ponty
tógazdaságaimban nagyobb tételekben **eladó.**

CORCHUS BÉLA haltenyésztő, Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyezim: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingau pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

➡ Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.